

DANSK FRILUFTSLIV

MEDLEMSBLAD FOR
DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV
MARTS • 2000 • NR. 41

DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV

Formand:

Lisbeth Kernfelt
Vejbækvej 12B, Vejebæk
6330 Padborg
74676779

Næstformand:

Johnnie Bøtke Laursen
Vinkelvej 28
8800 Viborg
86676564
jblaursen@mail.tele.dk

Kasserer:

Erik Jegsen
Th. Bangsvej 15, Flemløse
5620 Glamsbjerg
64722673

Sekretær:

Terkel Berg-Sørensen
Søtoften 1, Virklund
8600 Silkeborg
86836140
benteb@mail.tele.dk

Redaktionsgruppen:

Redaktør:

Thorben Lundø
Vestervænget 48, Vonsild
6000 Kolding
75566676/24421776
lundoe@get2net.dk

Carsten Damsgaard
Skovgade 23 M
7300 Jelling
75871134
cdamsgaard@hotmail.com

Typografisk tilrettelægning

Carsten Adamsen
Grønholtparken 151
6000 Kolding
carsten@adamsen.dk

Forsidefoto: Kirsten Klein

ISSN 0909-0614

ADGANGEN TIL NATUREN

af Thorben Lundø, redaktør

For syv år siden blev naturbeskyttelsesloven revideret sidst. Nu står den overfor den næste revision, hvor miljøminister Svend Auken lægger op til offentlighedens øgede adgang til naturen. Bl.a. skal de dyrkningsfri bræmmer langs vandløb og læhegn samt arealerne uden for stier og veje i de private skove gøres tilgængelige for publikum - også i nattetimerne.

For miljøministeren er det et ønske om at imødesee befolkningens ønsker om mere adgang til rekreationen i naturen, og erfaringerne fra de sidste 10 års naturgenopretning, -pleje og rejsning af bynær natur viser ikke bare at behovet er til stede, men også at offentligheden forstår at forvalte ansvaret... i det store og hele.

Det er da klart, at der i sådanne forslag altid ligger konflikter gemt, og de private skovejere har gennem Dansk Skovforenings formand, Gustav Berner, da også udtrykt deres bekymring. Fra denne side mener man, at offentlighedens adgang fuldt tilgodeses med de nuværende regler, og at hensynet til dyrelivet gør, at man ikke bør åbne yderligere i skovene - hverken uden for stier og veje eller om natten.

I Dansk Forum for Natur og Friluftsliv kan lempelser af reglerne i de private naturområder kun hilses velkommen, da mange friluftsfolk netop oplever problemerne

inde på livet, hvis den nærliggende natur er privatejet. Mange arrangementer, natur- og friluftsoplevelser må ofte udskydes og henlægges til en overflødig, fordyrende og miljøbelastende transport til f.eks. statsskovene kan komme i stand, for at kunne få det udbytte af naturoplevelsen, som var målet, som f.eks. oplevelsen omkring bålet på den primitive lejrplads, som kendes fra statsskovene.

Andre konflikter kommer uden tvivl på banen, når revisionsarbejdet kommer i gang for alvor. Gamle interessemodsatninger mellem f.eks. sportsfiskere og kanosejlere, naturfredningsfolk og erhvervsliv, jægere, ornitologer, mountainbikere og så videre. De er der alle, og vi kommer sikkert til at høre fra dem.

I nærværende udgave af Dansk Friluftsliv præsenterer vi to andre typer af naturbrugere end ovenfor nævnte, nemlig hestefolket og firhjulstrækkerne - og vi vil i efterfølgende udgaver se mere på naturbenyttelsen og adgangen til naturen. Læs i øvrigt i denne sammenhæng også Hans-Ejner Juulsens artikel om natursyn.

Endelig opfordres engagerede friluftspolitiske folk til at være opmærksom på en conference, som Svend Auken har sat på programmet d. 13. juni dette år - om naturbenyttelse osv.

APRIL

- 3-7 Smedning, fortsætter. Sløj dhøj skolen i Esbjerg, 75 14 02 11
27-30 4. del af „friluftsliv- kom godt i gang“ med klatring (væg og træ) som også kan vælges som et selvstændigt kursus. Den Frie Lærerskole i Ollerup, 62 24 10 66
25-5/5 Grønlandske kajakkertuse Næs ved Holbæk fjord.
Dansk sløjdlærerskole 39 69 66 88

MAJ

- 2-12 Knivmageri. Dansk sløjdlærerskole i København, 39 69 66 88
8-12 Naturværksted, Emdrupvej + skoven. Dansk sløjdlærerskole, 39 69 66 88
8-12 Byg en feltesse. Sløj dhøj skolen i Esbjerg, 75 14 02 11
15-26 Ild og ler. Sløjdhøj skolen i Esbjerg, 75 14 02 11
22-31 Grej til friluftsliv. Sløjdhøj skolen i Esbjerg, 75 14 02 11

JUNI

- 13-23 Bål og børn. Dansk sløjdlærerskole i København, 39 69 66 88
13-23 Teltets geometri. Dansk sløjdlærerskole i København, 39 69 66 88

RIDNING I LANDSKABET

- *hvorfor er det så besværligt og hvem har noget imod*
af Kim Clausen

I Danmark findes ca. 140.000 ryttere, hvor ca. 60 % er under 18 år. Til trods for, at ridning har været praktiseret i det danske landskab i mindst 3000 år, så må det konstateres, at det i dag - på grund af den voldsomme udvikling af trafikken og de meget stramme regler for ridning i det danske landskab - er blevet meget besværligt og ofte også ulovligt for ryttere at nyde naturen på hesteryg.

I Dansk Islandshesteforening finder vi denne udvikling helt urimelig og vil derfor opfordre Miljøministeren og Folketinget til, at man i forbindelse med en revision af naturbeskyttelsesloven forbedrer mulighederne for ridning i det danske landskab.

En sådan forbedring ville være i overensstemmelse med en demokratisk frilufts-politik. Samtidig

ville det være af stor betydning for ikke mindst de mange unge ryttere, som iøjeblikket på grund af den nuværende lovgivning ofte kommer i situationer, hvor de enten må bryde loven og ride ulovligt eller også med fare for sig selv og deres heste må acceptere at færdes langs med stærkt trafikerede veje.

I perioden 1992 til 1997 kom 756 heste og ryttere til skade i trafikken! Bliver forholdene ikke bedre, må det desværre forudses at dette tal vil vokse. Adgangen til en privat skovvej hist og et stykke markskel her kan forebygge mange farlige situationer i trafikken mellem ryttere til hest og motoriserede køretøjer.

Dansk Islandshesteforening vil således foreslå, at man i forbindelse med en kommende revision

af naturbeskyttelsesloven giver ryttere de samme muligheder for at færdes ad befæstede veje i skovene og det åbne land, som cyklisterne har idag.

I betragtning af, at ridning er en meget gammel og samtidig skånsom måde at færdes på i landskabet, virker det helt urimeligt, at ryttere diskrimineres gennem lovgivningen på den måde, som det sker i øjeblikket.

Tilsyneladende er der tale om en udvikling, hvor mulighederne for ridning i landskabet siden 1953 uden noget egentligt sagligt grundlag blot er blevet stadig ringere. Således medførte den sidste revision af naturbeskyttelsesloven i 1992, at den traditionelle ret til at måtte ride i havstokken forsvandt. I betragtning af, at vi her i landet helt frem til 1953 havde en gam-

Foto: Kirsten Klein

mel tradition for, at gående, cyklister og ryttere frit kunne færdes ad stier og markveje i det danske landskab, er der således tale om en meget kedelig udvikling for ride-mulighederne i landskabet.

Vilkårene for naturridning i Danmark tåler således idag ingen sammenligning med de forhold, som gives ryttere i de øvrige nordiske lande, hvor de gamle rettigheder til færdsel i landskabet er blevet fastholdt og integreret i en moderne demokratisk friluftspolitik.

Her i landet begyndte man for alvor at privatisere adgangen til det danske landskab med Mark-og Vejfredsloven i 1953. Samtidig har den voldsomme udvikling af trafikken på vejene samt nedlæggelser af omkring 50 % af de tidligere markveje og stier i landskabet, bevirket, at mulighederne for at gå, cykle og ride i det danske landskab er blevet betydeligt forringede.

Først med vedtagelsen af naturbeskyttelsesloven i 1992 blev en del af disse gamle rettigheder givet tilbage til de gående og til cyklisterne, men af en eller anden grund glemte man rytterne! Set i et større friluftspolitisk perspektiv er vi i Dansk Islandshesteforening bekymrede for, at ryttere vil miste yderligere ridemuligheder i fremtiden, hvis ikke ridningen i forbindelse med en kommende revision af naturbeskyttelsesloven får bedre betingelser i det danske landskab.

I Dansk Islandshesteforening føler vi, at vi som naturryttere er blevet bragt i en helt urimelig situation især i betragtning af, at der faktisk ikke er nogen form for dokumentation for, at naturridning i særlig grad virker forstyrrende på miljøet. Tværtimod tyder mange iagttagelser på, at ryttere forstyrrer vildtet mindre end de fleste andre former for friluftsskaktiviteter i landskabet. Dog må det erkendes, at der i områder, hvor der er mange heste, kan opstå et slid på veje og landskab. En spredning af rytterne som følge af forbedrede ridemuligheder og nogle klare anvisninger på, hvor man må ride, vil i langt de fleste tilfælde løse disse problemer.

Dansk Islandshesteforenings repræsentanter i Friluftsrådet har i de sidste 5 år i forbindelse med udarbejdelsen af det friluftspolitiske handlingsprogram „Friluftsliv for alle“ engageret sig i debatten om en fremtidig demokratisk friluftspolitik i Danmark ud fra den holdning, at naturridning er en sund og vigtig friluftsskaktivitet, som der også bør være plads til i det danske landskab i det nye årtusinde. I forbindelse med debatten om det friluftspolitiske handlingsprogram er vi ofte stødt på en række forhold som enten forhindrer rytternes adgang til naturen eller også forhindrer positive initiativer i forbindelse med naturridning i at udvikle sig.

1) Rytterne bliver „Sorte Per“ i forbindelse med de private skoves stigende økonomiske interesse i udlejning af jagtmulighederne.

I de senere år har mange ryttere haft den oplevelse, at de private skove, hvor man tidligere kunne opnå en rimelige aftale om ridning, nu afviser naturryttere. Istedet intensiverer man udlejningen af jagten til pengestærke jagtkon-sortier, som derefter af hensyn til vildtbestanden ønsker at begrænse andre brugeres adgang til skovene mest muligt. Da fodgængere og cyklister i følge naturbeskyttelsesloven ikke kan udelukkes, oplever vi ofte, at det bliver rytterne, der bliver udelukket eller præsenteres for urealistisk høje krav om brugerbetaling.

2) Salg af skove i offentligt eje til private forringer rytternes i fore vej en begrænsede ridemuligheder. Der burde her være klare bestemmelser for, at de rettigheder til uskadelig færdsel som vandrere, cyklister og ryttere har i skove i offentligt eje fastholdes selv om skovene sælges til private.

3) Pensionskasse - og fondsejede skove burde give samme adgangsforhold for uskadelig færdsel som skove i offentligt eje.

I øjeblikket er ca. 2/3 af de danske skove og plantager i privat eje, mens den sidste 1/3 ejes af staten, kommuner, folkekirken og offentlige stiftelser. I følge naturbeskyttelsesloven har ryttere kun umiddelbart ret til at færdes i of-

fentligt ejede skove. I private skove har ryttere kun adgang efter aftale med ejeren uanset om dette er en privat person, en pensionskasse eller en fond! Man kan efter vores opfattelse med rimelighed stille det spørgsmål, om ikke skove ejet af pensionskasser, fonde og lign med et af enligt formål burde betragtes som offentlige ejere mht offentlighedens færdsel i skovene?

4) Eksisterende adgangsforhold bør sikres i forbindelse med privat skovrejsning.

Offentlighedens adgang ad eksisterende veje og stier bør fastholdes på arealer, der benyttes til private skovrejsningsprojekter, der får offentlig støtte.

5) Offentligheden - herunder ryttere - bør have samme adgangsforhold til offentlige naturgenopretningsprojekter som til de offentlige skove.

Ryttere bør have samme muligheder for adgangforhold som vandrere, cyklister i forbindelse med naturgenopretningsprojekter.

6) Mange markveje og stier er forsvundet uden, at der er etableret alternativer. Et nyt netværk af trampestier og hovslag bør etableres.

Siden 1945 er ca. 50 % af det fint-maskede net af markveje og stier, der tidligere gav mulighed for at færdes i landskabet, forsvundet. Landbruget, skovbruget, amter og kommuner bør gå sammen med Friluftsrådet for at genskabe et lokalt og regionalt dækkende netværk bestående af de endnu eksisterende markveje og stier og supplere disse med nye trampestier/hovslag til vandrere og ryttere som kompensation for de markveje og stier, der er forsvundet.

7) Ridemuligheder i naturen giver forbedret hestevelfærd.

I landbruget og skovbruget udfoldes der i disse år mange bestræbelser på at forbedre såvel husdyrenes som de vilde dyrs vilkår. Det er derfor paradoksalt, at de manglende udendørs ridemuligheder inddirekte er med til at fremme et hestehold, hvor hestene tilbringer størstedelen af deres liv i lukkede miljøer uden den stimulation, som brug i naturen giver dyrene.

OFF-ROAD KØRSEL I DANMARK

En særlig form for friluftaktivitet er livet i firhjulstrækkerne. Dansk Land Rover Klub er medlem af friluftsrådet og deltager således også i det brede arbejde omkring adgangen til og brugen af dansk natur. I klubbens medlemsblad „Oasen“ kunne man for nogle år siden læse nedenstående beretning om en hærvejstur for disse firhjulstrukne biler. Beretningen her er ment som et dokument i førortaltale diskussion.

OPLEVELSER PÅ HÆRVEJEN

Af Michael Nielsen

I weekenden den 4.-5. september drog 12 biler på tur ad den historiske rute ned gennem Jylland. Målet var at køre mest „•“ligt på det, der var eller mest lignede den oprindelige hovedvej, som i dag betegnes Hærvejen.

Efter lidt praktisk snak blandt andet om hvordan man bedst kører i kolonne, gik det lørdag morgen afsted fra Hald Hovedgård syd for Viborg.

Allerede efter tre kilometer begyndte den første mudrede markvej. I alt kom godt en fjerdedel af den 250 km lange tur at foregå ad veje og spor, som aldrig har set asfalt eller beton.

De 25 km til første stop ved Bedehøj (Bier-høj) vest for Frederiksdal holdt tidsplanen der var lagt med en gennemsnitshastighed på 25 km/t. Nyeste etape kom til at tage længere tid end beregnet, da langt over halvdelen af de 30 km til Ansø Mølle nord for Vrads foregik i hjulspor, hvor selv en firehjulstrækker med lidt held kunne sætte sig fast.

Frokostpausen blev holdt ved Øster Nykirke kort efter at have passeret stedet, hvor Gudenå og Skjemå udspringer.

Sporet Lukket

Lørdag eftermiddag bød på flere udfordringer i form af tætslående, skæve træer, markveje der benyttes så lidt, at bevoksningen næsten har lukket sporet, og da det samtidig var begyndt at regne blev det ikke lettere at holde styr på, hvor de andre befandt sig.

Det var forudset, at der kunne

opstå problemer med at passere en mose, så en bil udstyret med spil blev som den første sendt over det sumpede terræn. Trods regnvejret gik det godt, selv om den sidste bil var ved at synke igennem.

Efter stop ved Randbøl, Klebæk Høje ved Bække og Knagmølle ved Vejen nåede alle frem til overnattingsstedet på Café Ellegård i Stursbøl syd for Jels. Fællesspisningen stod på selvgrillet køtelet med tilbehør, og aftenen gik med hyggeligt samvær også kaldet motion for stemmebåndet.

Cafémutter leverede søndag morgen rundstykker til dem, der havde bestilt, men ellers var alle måltider for at holde udgifterne nede lagt an på selvforplejning.

Ved 9-tiden startede kolonnen. Første etape kom til at indeholde flere spændende steder bl.a. på langs gennem et levende hegn, hvor det på tilrettelæggelsesturen havde været nødvendigt at klappe spejlene ind og mase sig igennem tre gange for at rydde sporet - selvfølgelig efter aftale med lodsejeren. Alligevel tog det lidt tid at få alle

med igennem.

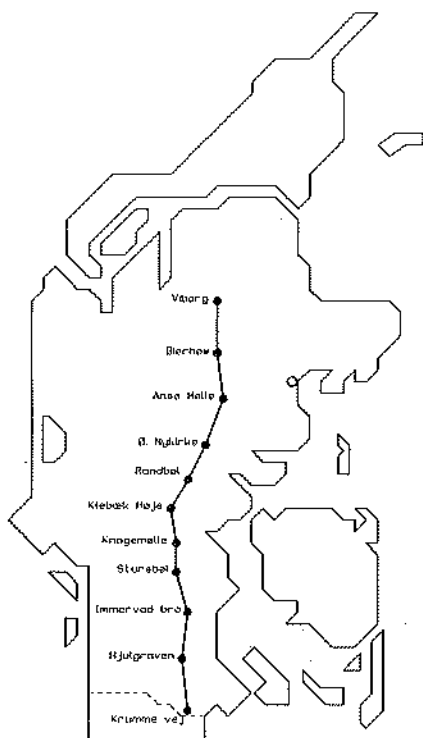
Der blev stop ved Immervad Bro, ved Stjernegravnen i Hjordkær til frokosten i det grønne, mens vi kiggede på den udgravede „Krumme Vej“ lige ved grænsen i Bov.

Stop Inden Målet

Da klokken efterhånden var blevet 14.30 og turen til Dannevirke ville tage over to timer, var der stemning for at slutte her. Vi benyttede lejligheden til at få lidt tilbagemelding fra deltagerne. Responsen og evalueringen gav helt klart det indtryk at ture af denne type er noget, som vi i klubben skal lave flere af. Da alle havde taget afsked med hinanden, var der fire køretøjer, som tog turen fra Padborg til Kruså ad småveje på den tyske side af grænsen. Vi ville samtidig prøve at finde »Den krumme Vej«s fortsættelse på den anden side af den lukkede grænseovergang samt kigge efter tomten af borgen Nyhus (Nie-huus).

Vi fandt dog ud af, at man skal passe morderlig på med at færdes

Friluftsmusikstämman:

„VISOR FRÅN VILDMARKEN“

For anden gang i verdenshistorien afholdes friluftsmusikstämman ved Bäsingens strand, Sjöviks Folkhögskola.

Et friluftsstämman er et møde, hvor vi udvikler friluftslivets egen sangskat, såvel gennem udveksling af sange som ved at skabe nye. Træffet omhandler såvel den folkelige visetradition, som mere kulturelle indslag, alt sammen anvendt i friluftssammenhænge. Der stilles ingen krav til forkundskaber, så du er velkommen til at deltage - uanset, hvordan „du pipper“, og din stemme ellers lyder. Stämman er et samarbejde mellem Sjöviks Folkhögskola og foreningen Argaladei.

Arrangementet begynder kl. 19.00 fredag aften og slutter med frokost søndag kl. 13.00. Der overnattes i hytte eller shelter og maden tilberedes over ild. Pris kr. 300,-. Tilmelding senest 17.3 til Ålin Nilsson, 0226-67829, Elisabet Ask, 0150-39294 eller Anneli Karlsson, 0247-40550.

E-Mail: argaladei@telia.com.

for tæt på grænsen. Det tyske grænsepoliti udviste en sygelig interesse for vores adfærd, og vi blev nødt til at forklare, hvorfor vi var så interesserede i netop dette sted, der i øvrigt var velegnet til illegal grænsepassage.

Positiv Respons

Bortset fra denne lille episode var det en meget vellykket weekend. Cirka halvdelen af deltagerne var folk, der ofte ses til terrænarrangementerne, mens den anden halvdel var medlemmer, som vi ellers aldrig ser - endda folk, der har været medlemmer af klubben i meget lang tid.

Der er ingen tvivl om, at vi med denne slags ture kan nå ud til en større medlemsskare og på den måde få mere bredde i klubbens tilbud til medlemmerne. Jeg agter at gentage Hær-vejsturen til næste år, men der kan laves andre gode ture - kun fantasien sætter grænser. Dog skal man være opmærksom på, at det tager tid, for der skal indhentes mange tilladelser, især hvis der skal køres noget, der ligner off-road, og det skal der helst for at tilgodese den slags biler, som vi kører i. Jeg står gerne til rådighed med de erfaringer, jeg har gjort efter mange års »off-road«-kørsel og tilrettelæggelse af ture.

Adventure Challenge 2000 Danmark på langs

Start: 3. august - 4 dage til gennemførelse

Pris: 4.500,- pr. hold

Hold: 4 deltagere, mindst 1 kvinde, alle over 18 år

Tilmelding:

Skema, fås hos Adventure World

Discipliner:

Mountainbike, rappelling, rebklatring, orienteringsløb, svømning, inliner-rul, havkajak - samt forskellige overraskelser.

Adventure World
Markvangen 24, 2820 Gentofte,
tlf. 44927022, fax: 44927722

www.AdventureChallenge.dk

KONKURRENCE ELLER FRILUFTSLIV

Af Thorben Lundø

Extreme challenge '99 er ovre og Sjælland er gennempløjet på langs i kajak, på cykel, til fods (i løb), i kano og på rulleskøjter – og hurtigste hold er fundet.

Extreme challenge, der er en konkurrenceform, som kommer fra England, hører til de nyeste skud på stammen af grænseoverskridende aktiviteter. Inspirationen er tydeligvis fra triathlon, hvor man jo har forsøgt kombinationen af tre i forvejen ekstreme præstationer: distancesvømning, maratonløb og landevejscykling. Som om hver af dem ikke var nok – og så er der tilmed variationer med triple triathlon, ironman etc. For ligesom at få yderlighederne med... Dertil kommer variationerne over andre fysisk og psykisk krævende udfordringer, som eksempelvis blandingen af højalpín klatring, paragliding og off-piste styrtløb. Fælles for aktiviteterne og måden, de benyttes på, er forflytningen af fokus fra natur- og turoplevelsen til aktiviteten for dens egen skyld – samt måske den personlige præstige, der følger med at være tre gange-ironman eller vinder af extreme challenge '99.

De fleste af aktiviteterne har også den fælles egenskab, at de oprindeligt var aktiviteter i naturmenneskets overlevelse under barskere himmelstrøg i en kultur, hvor nærhed og afhængighed af og med naturen var kendetegnende. Kajakken var den grønlandske fangers transportredskab i jagten på føden, skiløbet var de samiske rensdyrvogters redskab til at følge dyrenes vandringer gennem den fællesskandinaviske/russiske Lapland, kanoen kommer fra de canadiske indianere og selve det at løbe har rod i en fjern fortid, hvor naturmennesket så at sige løb byttedyrene trætte. Leonidas præstation ved Marathon er af senere oprindelse.

Oprindelsen

I Danmark var de fleste aktiviteter i naturen gennem århundreder gledet i baggrunden i kampen for at overleve gennem middelalderens udbyttefattige landbrug – og først med den industrielle revolution og den nye tids opfindelse af "fritid" skabtes en genopdagelse af de muligheder, der lå i friluftslivet – stærkt tvunget frem af behovet for natur i kontrast til de ekspanderende byers stenbro. Det er således netop i 1930'erne, at interessen vokser frem, men de flestes økonomiske muligheder var stærkt begrænsede, så det enkle, ikke-krævende friluftsliv vandt stærkt frem. På tidens nye vidunder transportmaskinen, som for alvor var blevet hvermands eje, cyklen, tog man ud. I ro- og kajakklubbernes småbåde og kravene til mad, overnatning og aktiviteter var beskedne.

Denne form for friluftsliv bragte det "civiliserede" bymenneske i nærkontakt med naturen og dens luner – og f.eks. vejrlig kunne vende op og ned på oplevelsens karakter. I det hele taget betød den mere "primitive" fritidsanvendelse, at variationerne i det oplevede var store. Og det var selve turen, samværet, det sociale, familiens fællesskab, sammenholdet i spejdertruppe, roklubben osv. der var det bærende i denne unikke oplevelse af en forholdsvis uberørt og mindre industrielt udnyttet natur.

Først med velstandssamfundets vækst i 1960'erne sker den store forandring. Hvermands adgang til bilen betyder fleres ønske om naturoplevelser, og med en øget mulighed for udstyr i såvel mængde som kvalitet og omfang øges kravene til de fysiske rammer, og begrebet campingpladser bliver en realitet – og med dem sommerhuset (som om de vildt voksende

parcelhusbyer ikke lagde beslag nok på den danske natur). Samtidig betyder menneskets iboende drift til "forsyningsikkerhed" og "overlevelsessikkerhed" at færre ønsker at lade sig udsætte for vind og vejr...

Indtil det bliver for meget!

I de allersæneste år er det åbenbart blevet for nemt, alt sammen. Så der skal udfordringer til. Grænseoverskridelser. For hvor tidligere tiders overlevelse i sig selv var en dans på grænsen, betyder den megen sikkerhed for tilværelsen, at livet i sig selv må udfordres. Det er forståeligt.

Natur eller legeplads

Tilbage er et par spørgsmål: De ydre rammer – og brugen af naturen som råderum... hvad kan naturen i grunden bære af aktivitet... hvilken "opdragelse", holdningsdannelse, oplevelser, deltagere i ekstremaktiviteter...

Hvor der i dag er en klar opfattelse af, at naturens resurser er begrænsede, når der skal udvindes råstoffer, deponeres affald og bare det, at landet skal dyrkes – med eller uden kemisk hjælp – så må man også stille spørgsmålstejn ved, hvilken brug dansk natur skal være ramme om.

På Friluftsrådets anbefaling er f.eks. brugen og mulighederne for sejlads med vandscootere stærkt begrænset herhjemme, om ikke helt forbudt – for der var en aktivitet, der simpelthen var for belastende...

...og når konkurrencemomentet indføres som det bærende element i en oplevelse som extreme challenge, så må naturoplevelsen, fællesskabsfølelsen (udover inden for teamet), samværet, evnen til at vise hensyn og alle de andre men-

Foto: Kirsten Klein

neskelige gevinster glide i baggrunden. Tilbage bliver det element, konkurrencen, som vi kender så godt fra arbejds- og erhvervslivet med en udpræget personlig kamp om prestige, løn, arbejdsvilkår og -muligheder, og som fritidslivet ellers skulle have været en rekreation fra, en afspænding fra og en genopbygning til.

Holdningsmæssigt må man også forvente en udhuling af forståelsen for bæredygtighed og resurseanvendelse - en forståelse som er afgørende for vor livs- og civilisationsforms overlevelse. Og selv om extreme challenge udføres i hold, bliver det personlige, egoistiske sat i fokus i kampen for at vinde, blive bedst - og ve det holdmedlem, som ikke yder sit ypperste - presset er stort.

Det kan afslutningsvis også være vanskeligt at se meningen med aktivitetsforplumringen, når alle skal kunne alting. Bevares, forskellige personlige egenskaber, færdigheder og præstationer bliver sat på prøve, men hvorfor dog i

grunden det. Bliver fritidsengagementerne derved ikke lige så rodede som supermarkedets tilbudshylder, hvorfra vi efterhånden ikke skal nøjes med lidt af det ene eller lidt af det andet, men nu skal vi have det hele - og det i rigt mål. Fråds, vil nogen sige. Opmærksomhedssøgende og koncentrationsnedbrydende, vil andre sige. Overflødigt, vil tredjepart sige.

Provokation

Om et konkret tiltag som extreme challenge ydermere udfordrer og provokerer forskellige interesser i andre former for friluftsliv, vil vise sig. Konkurrencesejlads i kano på Susåen, der er et af vore aller mest belaste kanovande, er umiddelbart betænkeligt, og foreninger som Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening, Jagt- og Sportsfiskerforbundene m.fl. er alle grupper, som kan føle sig generet af extreme challenge's form for naturanvendelse, og arrangørerne skulle må-

ske stille sig det spørgsmål, om ikke Danmark er for lille et råderum, naturområde til sådanne aktiviteter - og man skal formentlig langt væk, før naturen kan bære det. Skandinaviske fjeldområder tåler ikke sådant slid - og forskellige spejderkorps' oplevelser med arrangement af såkaldt fjeldtræf, hvor flere hundrede fjeldvandrere mødes på en udvalgt lokalitet, peger heller ikke på en voldsom organiseret brugsret og -mulighed i sårbare naturområder. Og dansk natur er sårbar. Der er mange brugere. Landet er lille. Den mere uberørte natur er sparsom, og mange forskellige interesser giver bud på anvendelsen, ønsker regler og sætter forslag frem om pleje af den danske natur i en sådan grad, at også selv erhvervsinteresser bliver klemte i spillet med beslutningstagende myndigheder og et tungtvejende, velorganiseret foreningsliv.

Extreme challenge er måske nok for voldsomt.

TAG ORDET - DET BETALER SIG!

Af Hans-Ejner Juulsen og Kirsten Nielsen, Friluftsrådets Oplysningsudvalg

Natursyn er ikke noget helt almindeligt begreb. Det har en lidt gådefuld klang, og så kan det antænde en debat, der slår gnister.

Umiddelbart lyder natursyn lidt dunkelt, men gådefuldt er det nu ikke. Oversat til hverdagsprog er natursyn ganske enkelt den måde hvorpå vi opfatter natur. Dit natursyn er altså hvordan du oplever og opfatter naturen.

I Danmark har vi ikke et autoriseret natursyn og det er nok en af årsagerne til, at natursynsdebatter ofte bliver livlige. Der findes ikke én sandhed eller én sikker viden om, hvordan natur kan og skal opfattes. Forskellige mennesker har forskellige forståelser af natur og naturkvalitet. Det betyder at ingen kan påstå at de ejer sandheden om naturen. Ingen kan hævde, at deres natursyn er bedre eller mere rigtigt end andres. Derfor diskuterer vi løbende forskellige natursyn og deres betydning.

Én ting er dog sikkert; vores natursyn får konsekvenser for både vores egne og naturens muligheder og begrænsninger.

For nylig blev få bævere sat ud i Vestjyllands natur. De har skabt en masse debat, og andre steder i landet sagde lokalbefolkningen, interesseorganisationerne eller politikerne nej tak til nye naboer. Bæverne i Vestjylland har forårsaget nogle grænseoverskridende oplevelser for folk på egnen, som har fået ødelagt bl.a. frugttræer. I Norge er der mange bævere og befolkningen ved, at der er omkostninger ved at bo nabo til bævere - men også mange naturglæder. Fik vi i Danmark diskuteret igennem, hvilke konsekvenser og muligheder det giver på godt og ondt at sætte en "ny" dyreart ud i naturen?

Vort natursyn kan blive afgørende for vores muligheder i naturen. Det er vores syn på naturen som

afgør, hvordan vi forholder os til f.eks. brugerbetaling. Opfatter du naturen som et fælles gode eller som et privilegium forbeholdt betalende gæster? Hvis du ser natur som et privilegium forbeholdt de få, ja så er brugerbetaling i orden.

Men inden vi svarer så entydigt, må vi tænke på, hvilke konsekvenser vores natursyn kan få. Hvis vi accepterer brugerbetaling i naturen, risikerer vi at skulle betale for at bade i havet. Brugerbetaling kan dermed betyde at nogle af os aldrig oplever glæden ved en svømmetur i saltvand. Og det på trods af, at vi alle betaler til naturen via skatten. Er det i orden?

Spørgsmålet om hvorvidt vi skal betale for en svømmetur i havet, er ikke det eneste spørgsmål, som vi skal besvare nu og i de kommende år. Jævnligt må vi forholde os til og besvare en lang række konkrete spørgsmål, om hvordan vi skal handle i og med naturen. Vi skal svare på spørgsmålene, for vores svar danner rammerne for naturens vilkår, muligheder og begrænsninger i fremtiden. Og fremtiden den begynder nu.

Enkelte vil måske spørge: hvorfor kan vi ikke være ligeglade og lade politikere eller andre beslutte for os? Så er det, at vi skal huske på, at natursynsdebatten handler om hvilke muligheder, vi kan og vil give os selv og hinanden. Vi skal huske på, at natursyn har direkte indflydelse på vores hverdag og på vores liv. Natursynsdebatten vedrører os alle, og vi har alle ret til at præge den ved at udtrykke vores holdninger.

Viden og forståelse er vigtige forudsætninger for, at vi kan danne holdninger til natur. Men det er først og fremmest gennem debat, at vores holdninger til naturen skabes. Derfor er en debat om natursyn vigtig, og derfor er det vigtigt at deltage.

Når du og din forening deltager i debatten, får jeres holdninger indflydelse på, hvordan naturen bliver opfattet og behandlet. I får indflydelse på hvilke muligheder, vi skal give os selv og naturen i det næste årtusinde.

Sæt natur på dagsordenen!

Der er mange ubesvarede spørgsmål i debatten om natursyn. De enkle og entydige svar finder vi nok aldrig. Men en løbende natursynsdebat sikrer, at vi er opmærksomme på og tænker over vores egne og naturens muligheder.

Hvis du vil sætte natur på dagsordenen, er det en god idé at starte i din forening.

- * Lav medlemsaftener, hvor I diskuterer natur og natursyn
- * Lav debataftener for andre end medlemmerne
- * Nedsæt en arbejdsgruppe, som koordinerer arbejdet
- * Hold debatten i live gennem små notitser på opslagstavler eller indlæg til medlemsbladet.

Jeres debat om natursyn bliver bredere, hvis I inviterer beboerne i lokalområdet til arrangementer i foreningen.

Åbne arrangementer for jeres naboer kan give indblik i hinandens syn på og ønsker til natur. Måske også inspirere til nye tanker og overvejelser.

Der er mange forskellige måder, hvorpå du og din forening kan blive aktive deltagere i natursynsdebatten.

Samtidig er der mange forskellige emner og vinkler på naturen, som er vigtige at diskutere.

Hvordan I griber mulighederne, afhænger af jeres forening og af hvilke emner, I mener det er væsentligt at sætte på dagsordenen.

RØDLISTEARTERNE OG STORMFALDET

Af Sten Asbirk, Skov- og Naturstyrelsen

Den 3. december 1999 resulterede en orkan i omfattende stormfald i de danske skove. Hårdest ramt er de sønderjyske skove, hvor næsten hvert andet træ er faldet. På Sjælland og Fyn er stormen gået ud over de sydvestlige områder. Stormfaldet er det største, der kendes i Danmark, og det svarer til flere års normal hugst i skovene.

Stormfaldet har betydet, at store dele af skovene bogstavelig talt er lagt ned. Det gælder især nåleskovsarealer, hvor hele rødgranbevoksninger er faldet eller knækket. Erfaringerne fra stormfaldet i 1981 viser, at det lys og luft, der på denne måde er skabt i gran-skovene, giver anledning til øget vækst af græs og urter i skovbunden, og at bl.a. rådyrene har haft stor glæde heraf. Rådyrbestanden er i dag på landsplan mere end fordoblet i forhold til 1981.

Stormfaldet har også betydet, at der i løvskovene er faldet/knækket træer, men der er typisk tale om enkelte træer spredt i bevoksningerne. Det døde ved, som på denne måde er tilført løvskovene, er som en gave til mange rødlistede arter af planter og dyr. Over halvdelen af de rødlistede arter i Danmark lever i skov, og heraf er langt de fleste tilnyttet dødt ved. Det gælder særligt mange svampe og biller, men også nogle fugle. Når træerne falder/knækker, går især svampe og biller i gang med at nedbryde det døde ved. Billelarverne er en lækkerbissen for spætter.

Skov- og Naturstyrelsen har en særlig forpligtelse til - ud over den normale forstlige drift af skovene - at tage hensyn til plante- og dyrelivet i skovene og til at tilbyde friluftslivet spændende oplevelsesmuligheder. Stormfaldet er alle tiders mulighed for at imødekomme disse behov i højere grad end det ellers har været muligt. Styrelsen har derfor udstukket en række særlige retningslinjer til

statsskovdistrikterne for udnyttelsen af det stormfældede træ i statsskovene, idet det er oplagt at lade dele af det døde ved blive liggende i skovene.

Generelt gælder det, at udnyttelsen af det stormfaldne træ nøje skal vurderes, således at der alene sker udtag af effekter, som det kan give økonomisk overskud at oparbejde. Især bør høje stubbe (3-5 pr. ha) efter knækkede træer efterlades, ligesom større grene og stammedele kan efterlades i et vist omfang.

På de arealer, der er udlagt til urørt skov efter naturskovsstrategien, skal alle stormfældede træer af både løvtræ og nåletræ naturligvis efterlades i deres helhed på arealerne uanset mængden, således at vi fremover kan følge med i og opleve, hvordan den oprindelige danske skov udvikler sig bl.a. med den naturlige dynamik, som er fremkaldt af orkanen. Træerne udsættes så vidt muligt ikke for savning, dvs. alene hvor rydning af stier, veje m.v. gør det nødvendigt, saves der i træerne.

På de øvrige naturskovsarealer med løvskov, som skal udlægges urørt inden år 2040, pluk-hugstarealer samt græsnings- og stævnings-skove, skal spredt fald af mindre end 3-5 træer pr. ha som udgangspunkt lades urørt. Hvis der er faldet mere end 3-5 træer pr. ha, bør mest muligt efterlades, idet primært de værdifulde stammedele udtages. Særligt vigtigt er det at lade høje stubbe efter knækkede træer stå og efterlade tykke stammedele og grene.

Skov- og Naturstyrelsen har udgivet et tobindsværk - ét for Øerne og ét for Jylland - med beskrivelser og kort over alle lokaliteter i statsskovene med særligt beskyttet naturskov, hvor du kan finde frem til disse spændende steder med rester af den oprindelige danske skov. De største sammenhæn-

gende områder med naturskov er i Møns Klinteskov, Jægersborg Dyrehave, Grib Skov, Silkeborgsko-vene, Hald Ege og Rold Skov.

Biller

Billerne er som nævnt nogle af de arter, som vil få mest glæde af stormfaldet. Og det gælder især de rødlistede arter.

Rødliste 1997 indeholder i alt 964 billearter, svarende til 26% af samtlige danske biller. 144 er forsvundet fra Danmark siden 1850, 233 anses for akut truede, 328 for sårbare og 259 for sjældne.

Der knytter sig især en rig bil-lefauna til løvskoven. Løvskove med et varieret skovmiljø med både aldersmæssig og arts-mæssig variation i træsammen-sætningen giver den rigeste bil-lefauna. Skovmiljøer med gamle træer i alle stadier af forfald er af særlig stor værdi, fordi de rummer mange mikrohabitater (hulheder, døde stammepartier og grene, træsvampe osv.), som betinger en artsrig vedlevende bil-lefauna.

En særlig og meget righoldig bil-lefauna er knyttet til døde eller svækkede træer, nedfaldne grene, stubbe og lign. Disse biller ernærer sig af veddet eller af svampe, der medvirker ved nedbrydningen af veddet.

Dette gælder bl.a. mange smældere, pragtbiller og torbister. Den store og fredede torbist, eremitten, er således helt afhængig af gamle hule træer.

Det er desuden af stor betydning, at træer og grene også efter død får lov at henfalde på skovbunden, idet hvert stadium under veddets nedbrydning rummer specielle billesamfund. Den flotte røde kardinalbille lever også på dødt ved.

Fortsættes på side 11...

PÆDAGOGIK OG FRILUFTSLIV

Af Thorben Lundø

Friluftslivet bliver i disse år mere og mere integreret i det professionelle pædagogiske arbejde. Ikke bare i erhvervslivets teambuilding, lederuddannelse og personlighedsudvikling, men også bredere og mere generelt i f.eks. skoler og daginstitutioner, og seminarer har mange steder også inddraget friluftslivet - om ikke som fag, så dog som veldefinerede forløb inden for fagene idræt og/eller natur.

Andre steder i verden har friluftslivet andre og mere centrale placeringer i uddannelsesspekteret og kendte er f.eks. de engelske „outdoor education centers“, som i kortere eller længere forløb uddanner og træner i friluftsliv. Formen er måske ikke den dansk-nordiske, men rummer selvfølgelig nogle kvaliteter, der er vokset ud af traditionen dér.

Herhjemme ser man imidlertid inspirationen sive mellem landene, og et dansk firma, Resonans, har taget tråden op, og inviterer således til et seminar med overskriften „Pædagogik og friluftsliv“.

Seminaret afholdes på Houens Odde d. 10.-11. april, og udover Resonans' egne folk, cand. mag. Thomas Højland og cand. psych. Henrik Krogsbak, er en af de internationale kapaciteter, dr. Roger Greenaway inviteret. Han har bl.a. skrevet flere bøger om det professionelle arbejde udendørs, f.eks. „More Than Activities“ (1990), „Playback - A Guide For Reviewing Activities“ (1993) og „Reviewing Adventures - Why And How“ (1996), og har i øvrigt i en årrække arbejdet med at skabe læring ud af udendørsaktiviteter med både børn, unge og voksne.

Programmet er sammensat med en afveksling mellem oplæg og gruppe/refleksionsarbejde ud fra følgende temaer:

- Introduktion til det teoretiske grundlag for at arbejde pædagogisk i naturen
- Hvordan sammensættes et dynamisk udendørs pædagogisk forløb - med vægt på forandring og udvikling?
- Hvilke pædagogiske refleksionsværktøjer og opfølgningsmetoder er særligt anvendelige i en udendørs kontekst i arbejdet med børn og unge?
- Hvordan skabes engagement i og forpligtigelse til opfølgning på udendørsaktiviteter?

Fortsat fra side 10...

Friluftsliv

Det er ikke kun for dyrene, at stormfaldet giver nye muligheder. For os mennesker er der nu endnu flere spændende oplevelser at hente på ture i skovene. De stormfældede træer viser os naturens kraft og styrke og er med til nogle steder at genskabe indtrykket af, hvordan den oprindelige skov i Danmark har set ud alene under påvirkning af naturens egen dynamik. Det ser nogle steder dramatisk ud i skovene, og i nogen tid endnu vil det være nødvendigt at gå på opdagelse uden for de sædvanlige stier, fordi de er spærret af væltede træer. Skovturen får nyt og udfordrende indhold.

Pædagogik & Friluftsliv

mød

Dr. Roger Greenaway

samt

Thomas Højland, cand. mag.
Henrik Krogsbak, cand. psych.

10-11. april 2000

Gilwellhytterne - Houens Odde

Pris: kr. 3200,- pr. deltager
(ophold, forplejning, materialer og undervisning)

Resonans

Løngangsstræde 37A st. th. 1468 Kbh. K

Tlf./fax.: 3391 2059,

E-mail: info@resonans.dk,

Hjemmeside: www.resonans.dk

Ekstra tilbud: Medlemmer af Dansk Forum for Natur og Friluftsliv tilbydes rabat: 4 deltagere for kr. 10.000 mod normalt 3200,-

NATURFOTOGRAFERING

af Thorben Lundø

At være på tur er for mange oplevelsen af den smukke natur i alle dens afskygninger - og lige så mange gribes af trangten til at fastholde oplevelsen. Naturfotografiet bliver mediet. Hvergang den smukke blomst, den storslåede udsigt dukker op, foreviges indtrykket, og er man vedholdende nok fyldes arkiverne med naturfotografier.

Efter en tid daler interessen måske, når mængden af udsigter og forskellige blomster, man måske dårligt kender navnet på - eller kan huske, hvor gror, bliver for overvældende. Nogle holder helt op med at fotografere, og andre tager mere seriøst fat, og kobler biologien på. Billederne får geologisk, botanisk eller zoologisk formidlingsværdi og bliver man virkeligt grebet inderst i specialudstyr, og efterhånden bliver målet for turen selve fotograferingen, som måske foregår over mange uger med brug af særligt byggede skjul osv. for at få **billedet**.

Denne form for fotografering er tæt beskrevet i megen faglitteratur, og skal derfor ikke have mere plads her, men i stedet for ser vi på det naturfotografi, hvor det fotografiske udtryk, billedets budskab, kunsten i billedet, bliver central.

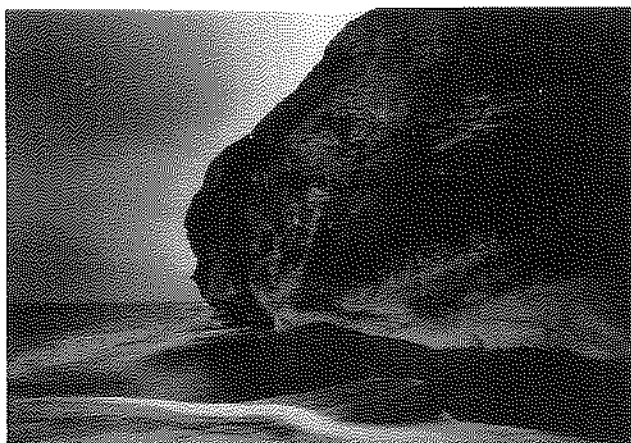
Kirsten Klein

Så snart man udstrykker sig i et billede, er man formidler af et budskab, en oplevelse, en stemning - hvadenten man er sig det bevidst eller ej. Graden af denne bevidsthed er betydende for billedets kvalitet, dets evne til at fortælle. Nogle billeders indhold er hurtigt „læst“, andre kræver mere fordybelse. Det flotte postkort er et glimrende eksempel på det første, og selv de sjældne og besværlige optagelse af f.eks. ørne, er som billede også hurtig forstået, og giver kun sjældent anledning til mere opmærksomhed. Men når billedet bliver sig det fo-

tografiske udtryk og sprog bevidst, fanger nerven i lyset, i skyggerne, og vejrligets stemninger og derved givne forudsætninger for sanselighed, bevæger fotografiet sig fra „registrering“ mod „kunst“.

Fotografen Kirsten Klein, der i mange år har boet og virket fra Mors, er blandt de fotografer herhjemme, der med et solidt afsæt i naturoplevelsen skaber fotografisk billedkunst.

Hun blev uddannet som portrætfotograf og på Kunstindustri-museet, og mestrer da også de klassiske genrer i fotografiet, selvom det er oplevelsen derude, der er vigtigst. Herhjemme og på utallige rejser til så fotografisk for-

skellige steder som f.eks. USA, Mexico og Island er fotografiet i centrum - og for friluftsmennesket er der stor, stor oplevelse at hente i Kirsten Kleins naturfotografi.

Det er sjældent det høje, klare, flotte solskinsvejr, der er interessant. Lysets virkning og spil i dissen, i regnen og uklarhedens pirring af fantasien, betyder meget mere for at fornemme oplevelsen derude. Ofte vender hun tilbage til samme lokalitet i forskelligt vejrlig og på forskellige årstider, så netop det rette udtryk finder vej til det færdige billede. Det er jo netop summen af oplevelsen på turen, der skaber indtrykket, og kan billedet fastholde det samlede indtryk, er et mål nået. Det kan være frodigheden i de svungne former i bakkelandskabet eller uen-

deligheden i marskens vidder, krydret med et lys, der bærer og formidler oplevelsen.

Selvom naturen er Kirsten Kleins store inspirationskilde og igangsætter, er billederne ikke et udtryk for en naturromantik og en indsats for det absolut uberørte og oprigtige. Det er landskabet, som det tager sig ud med den menneskelige indsats, som nu en gang har sat sine spor og er en del af den natur, vi jo alle ser - med hegnspæle, veje, stier, gravede grøfter, master og så videre. Men sådan er det danske landskab og dets bevaringsværdi er indlysende. Og på Mors er konflikten åbenbar: I den alternative, miljøvenlige,

grønne energis hellige navn kan man i dag opleve et landskab totalt spoleret af hundreder af vindmøller i et virvar af størrelser, modeller, aldre og placeringer. Luften, rummet i Kirsten Kleins åbne landskaber taler sin tydelige kommentar hertil. For vist er holdningen klar: økologisk bæredygtighed er en nødvendighed for den danske natur - men derfra og til en retfærdiggørelse af planløst teknisk overgreb er der langt.

Kirsten Klein benytter fotografiet som udtryk i kraft af dets væsen og muligheder. Ud over det „rene fotografi“, anvender hun mange fotografiske teknikker. Fotogravure, gummitryk, platintryk, cyanotypi er fagudtryk, som beskriver nogle mere komplicerede processer, som for betragteren er underordnede. Hvad der tæller, er det færdige billede - og Kirsten Kleins mestring og valg af teknik underbygger og formidler netop det præcise budskab i hvert enkelt billede, men trykketeknisk formår Dansk Friluftsliv desværre ikke at give andet end det „rene fotografi“ en rimelig refærdighed i reproduktionen - så tag på udstilling og se den ægte vare, når chancen byder sig - og få beriget din naturfotografiske opfattelse.

TA' DINE FORÆLDRE MED PÅ KANOTUR...

Af Steen Klingenberg

- de har rigtig godt af det. Godt af at blive luftet, indsnuse den ægte blåaroma og falde "død" om i posen efter en lang dag med "skovlen" i hånden og masser af friluftsliv.

Det har været en ny og meget positiv friluftsoplevelse for mig at være på kanotur med mine forældre. Jeg runder snart hjørnet ved de tre årtier og tilbringer en del tid i det grønne. Mine forældre, Jette og Per, har rundet det halve århundrede og har godt nok begge været spejdere som børn, men er ellers ikke „fuldtidsfriluftere“. Via kanoturene har de fået skærpet smagen for friluftslivet. Vi har nu været afsted to gange på to forskellige kanovande, og sidste år havde min kæreste sluttet sig til selskabet.

Frit fra dagbogen...

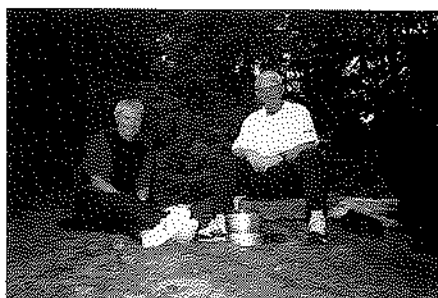
En varm sommerdag i maj måned 1997. Far, mor og sønnike snakker kanotur. Vi har nogle år i træk holdt en tradition i hævd og brugt en lørdag i juni/juli på kano-hygge på Uggerby Å - vendelboernes svar på Gudenåen. Det har været en succes, og i et euforisk øjeblik filosoferer jeg for åben skærm over en længere tur i "vildmarken" med telt og Trangia. Der spørges forsigtigt til den "vilde" tanke, og få øjeblikke senere findes det første kort frem - projektet er søsat. Et par uger senere er færge og feriedage booket, og planen lagt. Vi enes om en forlænget weekend i august - et godt tidspunkt for en bonusferie, og de fleste myg har på det tidspunkt indtaget deres

ration af friluftsblod. Samtidig skulle der være god chance for anstændigt vejr - noget mine forældre sætter pris på! Vi har valgt området omkring Årjäng i det sydlige Värmland. Det byder på et fornuftigt kompromis mellem ønsket om alsidigt kanovand, mulighed for at være alene "derude" (tilnærmet vildmark!) og minimal køretid i bil.

August 1997.

Bilen er pakket med alskens udstyr og store madpakker, og familien Klingenberg er klar til et ferieeksperiment - fire dage på friluftseventyr i Värmland. Fra Hjørring i det nordjyske sættes kursen østover til det store kanobroderland Sverige. Hurtigfærgen Frederikshavn - Göteborg afgår planmæssigt, og mindre end 5 timer efter, at vi rullede ud af indkørslen, er vi et godt stykke inde i det centrale Dalsland, ca. 200 km nord for Göteborg. Mørket har sænket sig over landskabet, da vi for første gang håndhæver Allemandsretten. Med forlygterne på bilen! Jagter vi en egnet teltplads langs en tilfældig skovvej - eller rettere sagt, langs skovvej nr. fire eller fem!!! Der er trods alt huse her i skovene. Sig aldrig ordene: "Jeg

finder aalltid en god teltplads med det samme". Nå, inden tilliden er opbrugt, bliver pladsen fundet og teltet rejst for natten. Der "godnattes" - eventyret tager sin begyndelse i en mørk skov et sted i Dalsland.

Jeg tror ikke Hilleberg har tænkt sig, at der skulle være plads til tre voksne mennesker i deres Nammatj 2 GT telt. I hvert fald kræver det sin familie at fordele pladsen - man må nærmest sno sig! Det gjorde vi så en del den første nat, men det gik, ligesom det senere går fint med at sejle tre personer med hver sin padle i én kano. Vel fremme i Årjäng omfordeles bagagen til kanoen. På denne første tur havde vi til lejligheden lånt os frem til en del af udstyret, bl.a. et par rygsække så eventuelle over-

bæringer kunne klares i fin stil. To store vandtætte paksække til soveposer m.m. indgår også på pakkelisten. Vi har, 7-9-13, aldrig haft brug for deres evner i det våde element, men tørre soveposer prioriteres højt, og med tre personer i én kano på store åbne søer er risikoen for badning til stede. De "gamle" havde lånt sig til gode liggeunderlag og soveposer ud fra tesen: succesoplevelser om dagen starter med en god nats søvn. Vi søsætter kanoen i Västra Silen og padler forventningsfulde af sted med kursen sat mod syd.

Friluftstroen sænker sig over mandskabet

"Skilift sidel!" Forbavsende hurtigt indfinder rytmen sig, og det på

trods af, at vi alle tre padler på samme tid. Sejladsen i den stor sø, i godt vejr, går bare derudad, og den umiskendelige friluftsrø sænker sig langsomt men sikkert over mandskabet om bord. Det er nu fedt, at padleerfaringen fra tidligere dagsture kan bruges, og skipperen glæder sig over den første succes - det her skal nok blive godt. Lidt senere lyder det fra forstavnen: "Kalfetid". En ufravigelig pause, der giver anledning til kortstudie. Vi stikker hovederne sammen, snakker lidt om mulighederne og sætter kursen mod land. Hvis det er vigtigt at finde rytmen på vand, så er det alfa og omega at pause- og overnatningsstederne kan tilfredsstille alles ønsker - på sådan en familietur tilbringes det meste af tiden jo på land. Vand, sol og vildmark'sfære er nøgleord. Det med vandet er nemt. I hele området kan vandet drikkes direkte fra søen! Det har vi megen sjov ud af, bl.a. er det mystisk under en badetur blot at lukke munden op og bevidst sluge et par mundfulde!

Ved frokosttid findes trangia'en

frem - turbomodellen med MSR-brænder i. Godt nok er friluftsliv ensbetydende med at tingene ta'r tid - ofte lang tid - og, at det er OK, MEN når blodsukkeret for alvor dykker, er det nu rart med en hurtig køkkenmester. Menuen her den første dag står på champignonsuppe (Knorr's den nemme) med pasta. Allerede en klassiker fra tidligere vandreture med min bror. Det bliver også et sikkert hit på denne tur. Under opvasken får vi en snak om gode "vand-vaner". Det er eksempelvis ikke en udsøgt fornøjelse at bade mellem opløste pastaskruer og vuggende champignons.

En ø tages i besiddelse

I god tid først på aftenen lægger vi til land på en af mange små Robinson Crusoe øer. Den valgte ø

rummer simpelt hen alt, hvad en lille familie på tur kan ønske sig: En jævn plads til teltet, fine klipper til køkken, et badested, et orgie af blåbær og gode fiskemuligheder. Øen døbes hurtigt Klin-

genberg-øen og tages i fuld besiddelse med overlegen foragt for de tydelige tegn på tidligere bosættelser (af vist nok nyere dato). Vi kokkererer, spiser og hygger en rum tid, men må relativt hurtigt sande, at den åbenbart tynde luft trætter voldsomt! Denne nat bliver udpræget mere rolig end den første.

Kickstart på havregrød

Om morgenen bliver en habil portion havregrød sat til livs. Denne ret er nærmest blevet obligatorisk på vores ture, men sødes på forskellig vis. Jeg foretrækker eksempelvis et mix af rosiner og daimkugler. Daimkuglerne er et trick, jeg har kopieret fra min gamle FDF-trup. Havregrød er alt i alt en drøm af en morgen-kickstart for et B-menneske som mig. Således sprængfyldt med energi tager vi hul på andendagen. Det er blæst en kende op, og ruten forsøges lagt derefter, dvs. væk fra den store sø og ind i hyggeligere, mindre vande (det med det hyggelige er nok et ægte dansk bidrag til friluftslivet, men det er vel også OK?). Her på andendagen har vi nogle overbæring. Jeg havde på forhånd bekymret mig lidt om, hvordan det skulle gå - med urette. Med hjul under kanoen og rygsækkene på nakken går det "bra". Det sværeste er faktisk ofte at finde landgangsstederne, markeret på vores ellers rigtig gode kanokort.

Sidst på dagen undgår vi ikke helt vinden (læs modvinden) og nogen bølgegang. Men også her bliver eventuelle bekymringer gjort til skamme. Så længe ambitionerne om tilbagelagte kanokilometre holdes på et rimeligt plan, og der dermed er plads til "situationsbestemt" rutevalg, så er der faktisk ingen undskyldninger for ikke at tage af sted med urrutinerede gæster ombord. Når det er sagt, skal man naturligvis stadig tænke sikkerhed. Alle skal kunne svømme, og det er en god idé at lægge turene i sommersæsonen, hvor en kæntring med efterfølgende gennemvådt tøj og udstyr først og fremmest kalder på smilet og kameraet, og ikke giver en situation med kolde/frosne turdeltagere, en

ødelagt stemning, eller det der er værre. Hvis man som vi har et belastet forhold til myg og andet stikende kryb, kan det dog være en god idé at skyde afgangens til sidst i juli eller hen i august måned. Så er udbuddet af bær også større.

Rundtursmodel kontra hvide pletter

Den tredje overnatning er på højde med de øvrige. Vi har parkeret i en lille vig ikke langt fra gårdsdagens ø. Vi har nu næsen vendt hjemad, nordpå ad Västra Silen. Årsagen er, at vi for at undgå en dyr tilbagetransport på land har valgt rundtursmodellen. Vi skal altså være tilbage dagen efter ved udgangspunktet for turen. Det er ikke optimalt, hvis udgangspunktet er at besejle mest muligt nyt

kanovand, men erfaringsmæssigt ødelægger det ikke glæden og oplevelsen, og vi har ingen ambitioner om at udrydde "hvide pletter" på kortet.

Den sidste dag på vandet får vi fuld valuta for det løse tidsskema. Skipper! bommer orienteringen (undskyldninger og årsager er der nok af, men det skal læseren ikke trættes med) og i "første forsøg" passerer vi i fin stil den vig, hvor turen skal ende. Der lægges derfor en håndfuld km til turen, som i forfælgelig ærgrelse tilbagelægges med fuld skrue - hård padling er en fortrinlig metode til at få irritationer ud af verden. "Misset" bliver heldigvis hurtigt glemt, og godt middag har vi sluttet ringen. Efter endt rengøring af den lejede kano, pakkes bilen - en vellykket premieretur er forbi.

Familieturen udvides

Sidste år i august var kano-mandskabet udvidet med min kæreste, Iben Elisiussen, og turen gik da til kanovand i nærheden af Finspång i Östergötland. Vi var nu fire og dermed afsted i to kanoer. Vi havde også to telte med (ren

luksus!) og egne paksække. Det kan være dyrt at skulle leje udstyr og måske besværligt at låne tur efter tur, så hen ad vejen er der blevet investeret i lidt af hvert. Mine forældre er blevet de lykkelige ejere af et fint sortiment af basisudstyr - så nu går juleindkøbsturen til de store grejbutikker snarere end Salling og Magasin. Vi "nøjes" heller ikke længere med den årlige kanotur. Tidligere tiders enkle gåture i weekenderne er i stigende grad udvidet med store madpakker, madlavning over bål og overnatning. Det er faktisk en rigtig god måde at være sammen i familien på, og vi besøger nu aldrig mine forældre uden at medbringe rygsæk, mug's og støvler - man kan jo aldrig vide, hvad fatter og mutter har fundet på...!

Fakta

Kort & kanoleje

Til turen i '97 havde jeg via et tidligere visit i området et kort liggende. Det er et specifikt kanokort i 1:80.000 med angivelse af overbæring, lejrpladser og mange andre nyttige ting. Kortet sælges af Nordmarkens Kanot Center (beliggende ca. 8-10 km syd for Årjäng, Tlf +46 573 35 068), hvor vi også lejede kano og udstyr. Dette kano-center kan klart anbefales, hvis man er til "styr på tingene". Prisen er derefter, så med lidt erfaring og/eller hvis behovet "kun" er en kano, er der mange flere muligheder i området (ring til turistbureauerne). Sidste år satsede vi på at købe kort på stedet, hvilket ikke lykkedes. Vi måtte nøjes med en kopi af et noget ringere kort i større målestok! Det gik fint, men var ikke helt tilfredsstillende. Kon-

klusion: uden erfaring med kano-udlejeren => sørg for kort hjemmefra! Gode kort letter orienteringen (sikkerhed!), giver færre ærgrelser og ofte bedre oplevelser.

Transport

Området ved Årjäng nås nemmest med bil. Fra Göteborg køres mod Karlstad. Fra E45 krydses østover gennem Dalsland til Årjäng (nemt at finde med et hvilket som helst Sverigeskort). Dalsland byder i øvrigt på oplevelser af enhver slags og mange gode kanovande. Generelt for kortere ture (typisk forlænget weekend) må man finde et kompromis mellem ambitioner, graden af vildmark og rimelig køretid. Det kan være svært! Det er sjovest at tilbringe tiden i kanoen, men mindre sjovt at slå lejr med en trafikeret landevej som nabo! Som inspirationskilde til gode kanovande kan anbefales bogen "Kanotguiden" af Jan Lönn, der

rummer beskrivelser af mere end 300 kanoleder i Sverige. Ellers kan kanoudejere findes via flere danske rejsebureauer og svenske turistbureauer.

Udstyr

Hos alle seriøse kanoudejere får man automatisk svømmeveste med foruden padler naturligvis. Derudover kan det anbefales at "ofre" penge på kanovogn, da det letter overbæring betydeligt. Rygsække er ikke et "must", men letter også overbæringerne (tung bagage i en kano på land er en dårlig og muligvis risikabel kombination). Ellers pakkes bedst i vandtætte paksække, som kan lejes hos nogle udlejere (ring og spørg). Generelt er det dejligt nemt at pakke til en kanotur, da kanoen ved almindelig sejlads i roligt vand kan rumme megen (tung) bagage. Altså, hvis dine forældre er til luftmadrasser og villatelt, går det nok...

NÅR FJELDTUREN BLIVER EKSTREM

af Thorben Lundo

At tage på fjeldtur i de store svenske og norske vidder er heldigvis de fleste beskåret og er allemands-eje. Oplevelsen af uberørt natur, stilhed og skønheden i de storslåede kig og i naturens mindste detaljer får flere og flere til at drage afsted.

Mange indlægger forskellige top-ture og mindre bestigninger af de tilgængelige skandinaviske fjelde, og oplever på denne måde glæden ved ikke bare nogle formidable udsigter, men også nogle processer i fysikken... at overvinde en eller anden form for anstrengende indsats - og nå et mål.

For en mindre gruppe udvikler denne side af fjeldvandringen sig til egentlig bjergbestigning, og i vore dage kan udfordringen næppe blive stor nok - og i de sidste år har verdens højeste top, mt.

Everest netop været mål for mange. Ja, bjerget er blevet et „turistmål“, hvor mere end 10 forskellige ekspeditioner forsøger sig hvert år. Og mange steder ligner bjerget en losseplads af efterladt udstyr og iltflasker - for ikke at nævne den tragiske del, med det stigende antal omkomne, som også er efterladt på bjerget.

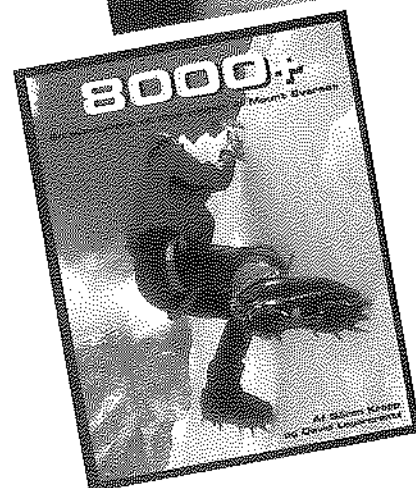
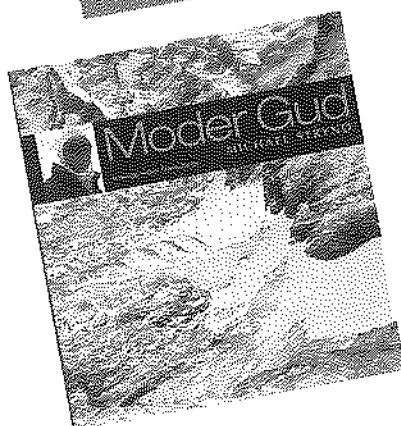
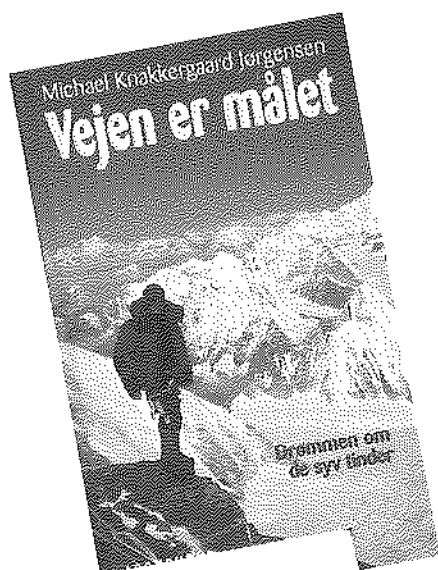
Diskussionen om overhovedet at gøre det er mere aktuel end nogenside, og en af Everestpionerne George Mallorys forklaring om at bestige bjerget („Fordi det er der“) er ligesom ikke nok. Everest er blevet en forretning, hvor professionelle førere tager hvem som helst til tops, hvis påængningen er i orden - med de risici dette måtte have for liv og forlighed.

At verdens højste bjerg kan drage, kan måske nok forstås, men kun

få sætter ønsket om bestigningen sammen med essensen i den menneskelige indsats - og minimerer udstyr og teknik til det egentligt menneskelige.

Svenskeren Göran Kopp tog den fuld konsekvens for få år siden og cyklede fra Sverige til Nepal og besteg bjerget solo uden brug af kunstig ilt. Medbragte selv sit udstyr og bar det sel til tops og ned igen. Og cyklede iøvrigt hjem igen. Altsammen for egen kraft - uden brug af andre menneskers hjælp til at bære osv.

Tingene kan gøres „tæt på naturen og det nære „friluftsliv“ - og er iøvrigt beskrevet i bogen 8000+. I det hele taget er bogmængden i de samme senere år eksploderet i beskrivelser af bjergbestigninger, så er interessen til stede, er der nok at tage fat på:

FRILUFTSBOGKLUBBEN

Af Carsten Damsgaard

Det er med stor fornøjelse, at bogklubben denne gang kan annoncere bogudsalg! Vi har ryddet op på boglageret og kan derfor tilbyde en lang række bøger til ½ pris. Der er kun få tilbage af bøgerne så det er "først til mølle" princippet der gælder. Se udsalgsbøgerne på bagsiden af den vedlagte bogliste. Derudover har vi tre nye spændende bøger med på listen. Denne gang har nyhederne

for en gang skyld dansk islæt. Udover to danske friluftsbøger omhandlende henholdsvis kano- og kajaksejladser er den tredje bog en norsk grundbog i friluftsliv, der blandt andet er skrevet af en dansker!

Til sidst den sædvanlige opfordring til at give mig en melding, hvis du har set, hørt om eller kender en eller flere relevante friluftsbøger.

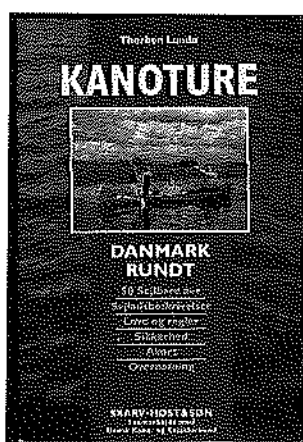

FRILUFTSLIV – GRUNNBOK

af Ivar Mytting og Annette Bischoff

En norsk bog der specielt er målrettet de gymnasiale uddannelser i Norge. Sigtet er at bidrage med kundskab, idéer og perspektiver, der kan berige den enkeltes friluftsliv. Bogen er inddelt i tre dele, der omhandler friluftslivets historie (i Norge!), de grundlæggende færdigheder i forbindelse med friluftsliv samt aktiviteter og ture i forskellige naturmiljøer: som f.eks. skov, vandløb, fjeld og kysten. En meget flot bog, der vil være et oplagt emne til en egentlig grundbog i friluftsliv – også i Danmark! Der kan endvidere henvises til Søren Andkjær's anmeldelse i Tidsskrift for Idræt 3/1999.

207 sider i paperback kvalitet med en del gode s/h fotos og illustrationer. Pris kr. 215,00

KANOTURE – DANMARK RUNDT

af Thorben Lundø, Skarv 1996

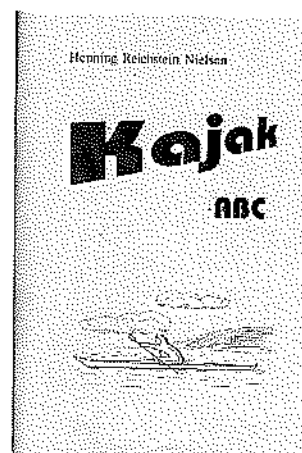
Denne bog er et "must" for danske kanopadlere. Den indeholder beskrivelser af alle sejlbare vandløb i Danmark med angivelse af bl.a. sejlbar længde, indkøbsmuligheder, overnatningssteder samt adresser på udlejere. Kort sagt konkrete informationer, der er vigtige før planlægning af en kanotur i den danske natur. Derudover indledes bogen med 25 sider, der bl.a. omhandler biologiske og geografiske oplysninger om danske vandløb, love og regler samt kanotyper og udstyr. Kort sagt en lille handy bog, der bør findes hos alle arrangører af kanoture i Danmark. Bemærk prisen!!!

128 sider i A5 format, paperback kvalitet og med mange farvefotos. Pris kr. 55,00

KAJAK ABC

af Henning Reichstein Nielsen

Den anden danske nyhed på boglisten er et lille handy hæfte om kajak-sejlads. Indholdet er bl.a. kajaktyper, påklædning/udstyr, sikkerhed, vinterroning, vejr og vind, navigation samt idéer til turroning. Se endvidere anmeldelsen af bogen i nr. 35, februar 1998! 78 sider i A5 format i "hæfte" kvalitet med mange gode s/h illustrationer. Pris kr. 75,00

NY TURFOLDER

En af landets længere stisystemer har fået sin egen pjece. Det er vandrerruten Vejle-Bække og cykelruten „Bindeballestien“, begge i Vejle Ådal, som nu er nøje beskrevet i en ny folder, udgivet af Vejle Amt. Et initiativ, der bringer Vejle i kontakt med hærvejsruterne, og hjælper til med at få Danmark knyttet sammen i et landsdækkende stisystem.

LUKKET FEST... PART 3

EN KOMMENTAR Af Terkel Berg-Sørensen

I forrige nummer af „Dansk Friluftsliv“ rejser Steen Klingenberg spørgsmålene; Om DFNF „kun“ skal være for personer, der arbejder med *vejledning og undervisning* i natur og friluftsliv? Om der ikke også er plads til hr. og fru Jensen, som sætter pris på kano- og cykel-ferie med børnene et par gange om året? Om det skal være en „lukket fest“, eller om alle friluftere må være med?

Steen foreslår samtidig, at man evt. foretager en mindre omformulering af vedtægternes § 1 og § 2, specielt omkring ordene *vejledning og undervisning*, så at de måske ikke virker begrænsende eller hæmmende på potentielle nye medlemmer.

Jeg kan udmærket følge Steen i hans tankegang, og jeg vil ligele-

des gerne deltage i en debat - f.eks. på årsmødet i april - om en evt. justering af de to relevante paragraffer, så de bliver mere „publikumsvenlige“ og „ikke-medlemsbegrænsende“.

På den anden side nærer jeg ingen betænkeligheder ved at bibeholde status quo, for i de godt og vel 13 år, foreningen har eksisteret, er de fleste blevet medlemmer via en henvendelse til mig. Man har enten ringet eller skrevet og meddelt, at man kort og godt ønskede at blive medlem af DFNF, eller man har været usikker og bedt om at få tilsendt oplysende materiale. Derefter har jeg bl.a. fremsendt blad(e), vedtægter og oplysnings-/ hvervefolder - hvor der allerede på forsiden orienteres om, at „DFNF er en forening for

aktive friluftsfolk med interesse i enkelt og naturvenligt friluftsliv“. I efteråret 1999 passerede vi medlemsnummer 500, og ikke i ét tilfælde har jeg været præsenteret for betænkeligheder med hensyn til at blive medlem ud fra foreningens vedtægter.

Men okay - formelt er der måske noget, der skal justeres. Reelt er der tilsyneladende ingen problemer - i hvert fald for mig at se.

Skulle en eller anden for øvrigt være interesseret i at udforske, hvordan vedtægterne har fået deres nuværende udseende, kan jeg henvise til artiklen „En milepæl forude“. Den står i „Dansk Friluftsliv“ nr. 32 fra december 1996 (og den plejer - i en fotokopieret udgave - at indgå i enhver „PR-pakke“).

DFNF's REGNSKAB 1999

Budget 1999:

Regnskab 1999:

Budget 2000:

Indtægter:

Tipsmidler	20000	20000,00	0
Kontingenter	45000	46320,00	0
Renter	0	36,49	0
Projekter, arrangementer	5000	4250,00	0
Diverse	0	0,00	0

I alt:	70000	70606,49	0
--------	-------	----------	---

Udgifter:

Bladet	48000	37227,50	0
Kurser	0	0,00	0
Projekter	0	4007,00	0
Nordisk Forum	5000	3093,25	0
Mødeaktiviteter	11000	9587,05	0
Administration	3000	3408,75	0
Diverse	3000	2461,20	0

I alt:	70000	59784,75	0
--------	-------	----------	---

Resultat:

	0	10821,74	0
--	---	----------	---

Egenkapital

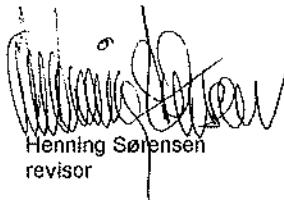
	20000	20064,20	20000
--	-------	----------	-------

Likvide aktiver:

	20000	30885,94	20000
--	-------	----------	-------

Erik Pedersen
kasserer

Henning Sørensen
revisor

Eva Lohmann
revisor

SIKKERHED I KLATREAKTIVITETER

Af Thorben Lundø

Selvom klatring er en beskeden del af de aktiviteter, der kan bruges i friluftslivet, er det et emne, som vender tilbage i debatterne mange steder. Specielt, når talen går på sikkerhed og ansvar, forsikrings-spørgsmål og uddannelse. Og vi møder spørgsmålet såvel i det organiserede friluftsliv, som f.eks. på efterskoler, daghøjskoler, i foreningslivet, i spejderarbejdet, og vi møder det mere privat i det uorganiserede.

Noget er enklere at svare på end andet. Ansvar for aktiviteten har f.eks. den enkelte selv - altså udøveren eller dennes myndige, forældre typisk. Kun for så vidt, som at instruktøren har gjort sig skyldig i forsømmelser eller har optrådt uansvarligt, f.eks. ved at benytte udstyr eller metoder forkert, kan denne drages til ansvar, og sædvanligvis er skoleledelse, foreningsledelse på banen forsikringsmæssigt - men denne del af spørgsmålet skal altid undersøges individuelt. Endelig er der spørgsmålet om sikkerhed og uddannelse, som jo hænger sammen. Gennem en fornuftig uddannelse får man værktøjet til at gøre sikkerheden optimal. Men også uddannede kan lave fejl - og ingen certificering kan garantere for det modsatte, eller friholde for evt.

ansvar - også forsikringsmæssigt. Bilister kommer jo også ud for uheld med og uden førerbevisets certificerede „beskyttelse“. Omvendt kan uuddannede (hermed ment uden formel uddannelse) praktisere en sikkerhed, der er upåklagelig - så billedet er broget. I daginstitutionsverdenen har flere i de senere år fået øje på klatreaktiviteters muligheder såvel som pædagogisk værktøj i forhold til extremidræt (rappelling) som oplevelsesværktøj i naturen (træklatring). Endnu ligger en egentlig uddannelse i klatreaktivarer i hænderne på private centre og foreningslivet (f.eks. Dansk sportsklatreforbund) om end man iagttagere flere og flere seminarer, som i forskellig sammenhæng udbyder kurser i klatreaktivarer. Og det virker påfaldende at nu, hvor bredere grupper af bl.a. pædagogerne ser mulighederne, så har f.eks. Tørring Uddannelsescenter og Fussingø Daghøjskole lukket deres egentlige uddannelse i generelt friluftsliv, herunder klatring - på grund af svigtende elevtilgang. Årsagerne kan være mange - måske også noget med daghøjskolernes lovgivningsmæssige muligheder for at drive virksomheden, og måske noget andet med elevernes økonomiske muligheder for at være tilmeldt et sådant tilbud - og gennemføre det.

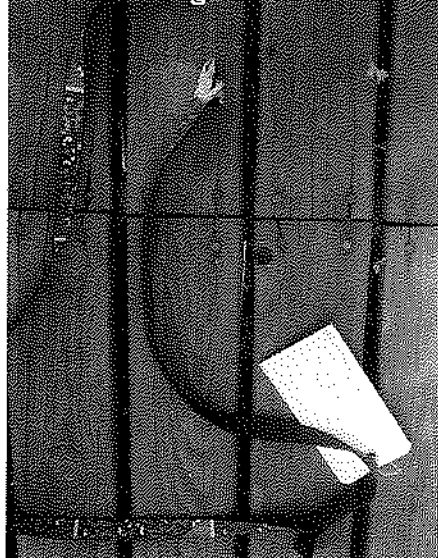
Men hvor om alt er har der i efteråret 1999 i pædagogernes fagblad dels været præsenteret træklatring som aktivitet, og været en debat om metode, sikkerhed og uddannelse hertil. Dels har man diskuteret metode ud fra forskellige erfaringer omkring den skovtekniske klatremetode ved hjælp af en line, der er kastet op i træet og den alpine metode, hvor der klatres og sikres, som var træet en klippe. Man kan synes denne diskussion lidt akademisk og måske overflødig, da det vigtigste et eller andet sted i klatring, som i alt andet friluftsliv er et spørgsmål om „at komme derud“ - at møde naturen. Og kan man give nogle børn en god

oplevelse og et nærmere forhold, en bedre naturforståelse, og en større glæde ved at være derude, er metoden vel underordnet.

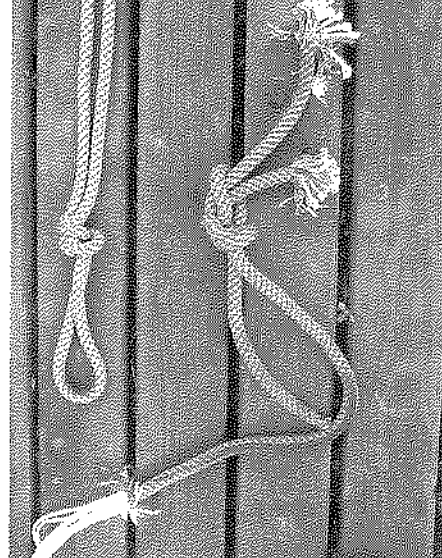
Aktivitetslederen må blot - uanset metode - være så fortrolig med den og det tilhørende udstyr, at aktiviteterne gennemføres sikkert og forsvarligt. Sker der så - det forbydes - et uheld, må det bero på en gennemgang af de udførte handlinger, som vejer tungest i vurderingen af ansvar og forsikrings-spørgsmål, og sekundært lederens uddannelse - for så vidt, som vi ikke taler om en ren novice, hvorved det manglende faglige kendskab er indlysende problematisk.

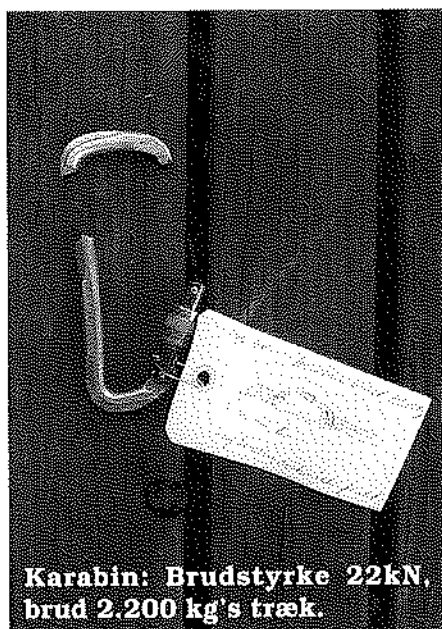
I tidligere sager med uheld/ulykker i klatreaktivarer har myndighederne benyttet fagfolk til at vurdere det klatretekniske, ligesom bygningskyndige syns-og-skøns-mænd inddrages i tvistigheder i ejendomsspørgsmål. En udmærket metode, men man skal blot holde sig de indkaldte fagfolks habilitet for øje. I diskussionerne i pædagogbladet „Børn og Unge“ var netop denne problematik også til debat, og man kan konkludere deraf, at i det omfang udbydere af private uddannelsesinstitutioner benyttes som konsulenter i vurderingen af det klatretekniske,

Slynge: Brudstyrke 22kN, brud 1600 kg's træk

Klatrereb, 11 mm, brudstyrke: 2200 N, brud: 1200 kg's træk.

**Karabin: Brudstyrke 22kN,
brud 2.200 kg's træk.**

opstår der en inhabilitet deri, at uddannelsesstedet har en gene økonomisk interesse i at påpege uddannelsesmæssige mangler hos den aktivitetsansvarlige klatreleder, såfremt denne ikke lige præcis er uddannet på det valgte uddannelsessted. Folk fra Dansk Vejlederkreds har også været benyttet i sådan sammenhæng, men som selvbestaltet forum, er uvildighed og neutralitet ikke på forhånd selvindlysende, hvorimod

man kan forestille sig instruktører fra eksempelvis Dansk Sportsklatreforbund i alpine klatre spørgsmål, og arbejdstilsynet i skovtekniske klatre spørgsmål var rimeligere fora at gå til i ønsket om uvildige, faglige skønsmænd i klatrespørgsmål. Man skal i hvert fald overveje sin sag grundigt i sådanne tilfælde og være opmærksom på hvilke interesser, der kan tilgodeses i valget af skønsmænd.

Se billederne

Udstyret i klatreaktiviteter skal være godkendt, enten af det internationale klatreforbund UIAA eller arbejdstilsynet - alt efter metodevalg, idet man derved sikrer sig de rette styrker i grejet. Oftest finder man oplysninger om brudstyrker på stempelet eller isyet udstyret - men holder grejet egne krav?

Som et måske lidt uprofessionelt testarbejde, har redaktionen ladet forskelligt klatregrej udsætte for store træk i en såkaldt træk-bænk, der i industrien ellers benyttes til vurdering af materialers styrkeforhold, f.eks. svejsninger.

Der er ikke tale om et systematisk testarbejde, men en sporadisk afprøvning af noget brugt udstyr - blot for at danne sig et indtryk af de talværdier, der kan iagttages.

HUSK:

ÅRSMØDE OG FRILUFSSEMINAR I

DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV

SØNDAG DEN 9. OG MANDAG DEN 10. APRIL 2000 PÅ

HELLENÆS MØLLE OG KØNG FOLKEHØJSKOLE.